

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-60>

УДК 3.336

# ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ

## INVESTMENT ACTIVITY IN UKRAINE AFTER FULL SCALE INVASION TO UKRAINE

**Різник Дмитро Васильович**

кандидат економічних наук,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3188-5158>**Riznyk Dmytro**

Ivan Franko National University of Lviv

Мета статті полягає у визначенні змісту та особливостей залучення інвестицій до України, після повномасштабного вторгнення, а також визначення основних та перспективних напрямів економічного життя де найбільше залучаються інвестиції й відповідно мають найбільший ефект, як для України, так і для інвесторів. У науковій статті використано такі методи дослідження: індукції, дедукції, синтезу, порівняння, графічний, моделювання. Проаналізовано динаміку залучення інвестицій до України за період 2017–2022 років та надано прогноз щодо обсягів інвестицій на майбутній 2023 рік діяльності. Визначено основні галузі, що були перспективними для залучення інвестицій до та після початку повномасштабного вторгнення. Проаналізовано зміну динаміки інвестицій в галузях, котрі найбільше постраждали. Проаналізовано закордонний досвід залучення інвестицій до країн, котрі зазнали впливу агресора.

**Ключові слова:** іноземний капітал, інвестування, економіка, галузь економіки, повномасштабне вторгнення.

This article examines the nature and characteristics of attracting investments to Ukraine during wartime, identifies promising economic sectors for investment, and evaluates the repercussions for the country and investors. The study examines the dynamics of foreign investments in Ukraine, highlighting the most significant trends and influencing factors. The research employs a variety of techniques, such as induction, deduction, synthesis, comparison, graphical analysis, and modeling. The study analyzes the dynamics of Ukraine's investment attraction and forecasts investment volumes. It identifies the most promising sectors for investment before and after February 24, 2022, as well as the changes in investment dynamics within the industries most impacted by military operations. In addition, the research investigates the role of investments in economic development and the improvement of social security, as well as foreign experiences in attracting investments to nations experiencing hostilities or military conflicts. Prior to 2022, the primary investment sectors in Ukraine were industry, wholesale and retail trade, real estate operations, financial and insurance activities, the information technology sector, and the professional and scientific research sector. The military invasion altered the potential for investment in these sectors. Due to the high mobility of its workforce, the IT industry was least impacted, whereas the metallurgical industry suffered the most severe damage and investment decline, primarily due to the location of its facilities in occupied territories or areas under constant attack. The primary goals of attracting and utilizing investments in Ukraine are stimulating economic growth, ensuring efficient use of state property, addressing infrastructure and service quality issues, and bolstering the social security of the population. It is of the utmost importance to guarantee the safety of investments during and after wartime. The findings of this study provide insights into investment opportunities and challenges in Ukraine during its ongoing conflict and contribute to a better understanding of the role of investments in the economic resilience and social well-being of the country.

**Keywords:** foreign investment, investment, economy, branch of economy, war, investor.

**Постановка проблеми.** Розвиток системи інвестування у ринкову економіку є об'єктивним і майже постійним явищем, яке вимагає регуляторних організаційних та економічних механізмів та важелів, які фактично впливатимуть

на динаміку та структуру змін в економічній системі всієї країни, оскільки інвестиції мають потужний трансформаційний стратегічний ефект на розвиток та діяльність національної економіки. Таким чином на практиці, завдяки

належно сформованій стратегії інвестиційної політики можна створити структуру національного економічного комплексу, який забезпечує найбільш ефективно використання наявних ресурсів у визначених галузях економічного та національного життя та створює передумови для сталого розвитку країни.

Звісно, проблематика залучення іноземного капіталу у внутрішню економіку є ключовим питанням майже кожного уряду, а в умовах під час та після війни це питання є особливо гострим. Залучення іноземного капіталу є максимально необхідним за умов скорочення економічного потенціалу країни та фінансових надходжень до бюджету від ключових галузей економіки.

Багато країн цивілізованого світу оголосили про намір приєднатися до реконструкції України та фінансування галузей народного господарства. При цьому за перший рік війни для України відкрилася більша перспектива членства в ЄС та збільшилася підтримка з боку європейських країн. Це додає впевненості інвестору, але разом з тим необхідна робоча модель внутрішньої економіки, тому залучення іноземного капіталу є одним із необхідних завдань для української влади.

#### **Аналіз останніх досліджень і публікацій.**

Проблемам аналізу поняття капіталу, особливостей розвитку та залученню додаткових інвестицій присвячені праці ряду науковців, як от Е. Фелпс, Р. Лукас, І. Бланк, М. Вакуліч, П. Коренюк, С. Кузнєцова, Н. Третяк та інші. Для удосконалення залучення іноземного капіталу в Україні варто звернути особливу увагу на дослідження закордонного досвіду та вивчення досвіду залучення інвестицій країн, що знаходяться чи знаходились в стані війни.

Таким чином І. Бланк розробив методіку показників, що надає можливість визначати інвестиційну привабливість певного регіону чи цілої країни; Н. Третяк, П. Коренюк в своїх працях аналізують інвестиційний клімат, що є першочерговим фактором у визначенні рівня привабливості і доцільності інвестування в конкретний об'єкт чи країну, а також сприяють інвестиційній активності загалом; К. Покатаєва та інші визначають, що інвестиційна привабливість визначає рівень доцільності інвестування враховуючи наявні в країні мікроекономічні та макроекономічні інвестиційні ризики.

Однак у більшості наукових праць мало уваги приділено саме аспектам формування процесу залучення іноземного капіталу у воєнний чи повоєнний час. Таким чином можна

стверджувати про актуальність теми, а відтак цей фактор і зумовив вибір напряму дослідження та вивчення основним проблемних та перспективних аспектів в залученні інвестицій до України після 24 лютого 2022 року.

**Постановка завдання.** Мета статті полягає у визначенні змісту та особливостей залучення інвестицій до України, в умовах війни, а також визначення основних та перспективних напрямів економічного життя де найбільше залучаються інвестиції й відповідно мають найбільший ефект, як для України, так і для інвесторів. Відповідно до мети роботи необхідно вирішувати наступні завдання: аналіз динаміки залучення інвестицій до України за період 2017–2022 років та розгляд обсягів інвестицій на 2023 рік діяльності; визначення основних галузей економічного життя, що є перспективними для залучення інвестицій до України після 24 лютого 2022 року; дослідження ролі залучених інвестицій в розвитку економіки та рівня соціальної захищеності населення; аналіз закордонного досвіду залучення інвестицій до країн, що знаходяться чи знаходились в стані війни.

**Методи дослідження.** У науковій статті використано такі методи дослідження: індукції, дедукції та аналізу значення інвестицій, також для країни, що перебуває в умовах війни; метод синтезу для узагальнення існуючого підходу та напрямків підвищення ефективності залучення інвестицій; порівняння, при аналізі закордонного досвіду залучення інвестицій до інших країн, що перебувають в умовах війни, або часто перебувають під впливом бойових дій; графічний метод для відображення показників та динаміки залучення інвестицій; метод моделювання для визначення потенційного рівня інвестицій в економіку.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** На сьогоднішній день для України важливо розробити правильну стратегію залучення інвестиційного капіталу. В цілому, для залучення державою іноземних інвестицій необхідно, щоб потенційна прибутковість інвестицій для іноземного інвестора була вищою в Україні ніж в його державі за умов здійснення таким інвестором внутрішніх інвестицій у економіку власної країни. Фактично визначається, що інвестиційна привабливість розглядається впливом таких факторів, як наявність пільгових умов ведення бізнесу для іноземних інвесторів, стабільність політико-економічного стану держави та експортний потенціал у галузі інвестування.

Наявність приросту інвестицій в економіку з боку інвесторів, зацікавлених в отриманні прибутку за рахунок створення підприємств, придбання статутного та пайового капіталу при довгостроковій формі капіталовкладень, також відображає зростання рівня довіри іноземних інвесторів до держави, що є певним рейтингом надійності та перспективності вкладення коштів у державу та стимулює подальше збільшення коштів та фінансових інвестицій в економічне життя країни. Розглянемо динаміку інвестицій в Україну з розвинутих країн світу за період 2017–2022 років (табл. 1).

Відповідно до отриманих результатів бачимо позитивну динаміку до зростання рівня інвестицій в період з 2017 по 2019 рік включно, таким чином рівень даних інвестицій зріс за три роки майже на 40%, що вказує на зростання привабливості України для іноземних інвесторів, при цьому за результатами діяльності 2020 року бачимо скорочення інвестицій до країни у разі, що спричинено світовою пандемією COVID-19, яка вплинула

на економічне життя та рівень соціальної захищеності майже всіх країн світу. 2021 став роком відновлення та накопичення іноземних інвестицій до України, варто зауважити, що їх сума зросла на 113,0%, що свідчить про відновлення довіри іноземних інвесторів до України та відчутного позитивного впливу залучених реформ, що є передумовою членства в ЄС. В 2022 році бачимо різке скорочення інвестицій до України повномасштабне вторгнення з 24 лютого 2022 року і частина інвесторів, що вкладали свій капітал до економіки України почали зменшувати, а часто і припиняти співпрацю.

Далі побудуємо графік динаміки інвестицій і за допомогою лінії тренду спрогнозуємо ймовірну суму інвестицій до України на 2023 рік (рис. 1).

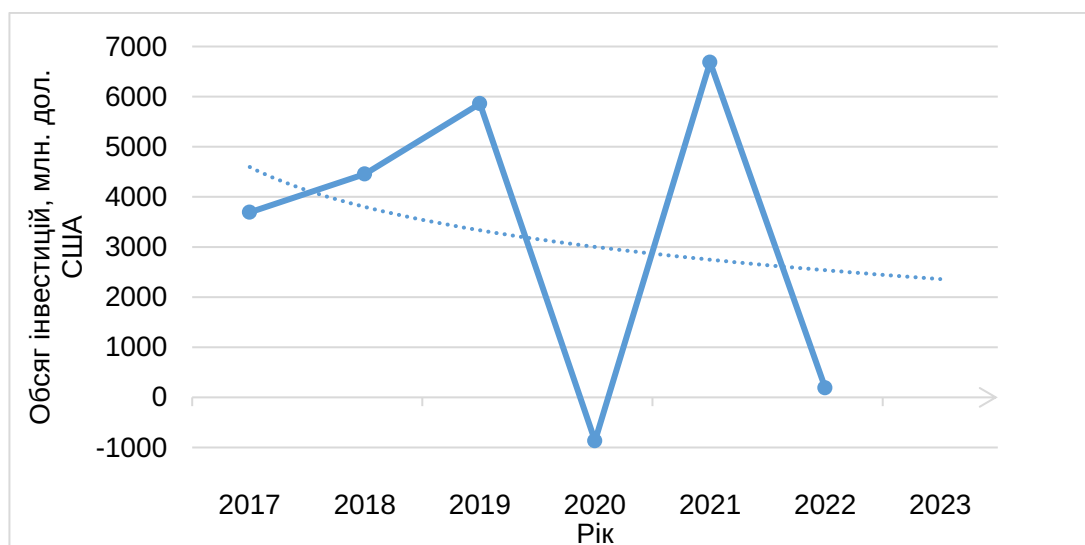
Отже, за досліджуваний період бачимо досить не стабільну динаміку до зростання обсягів інвестицій, при цьому можна прослідкувати тенденцію до зменшення інвестицій. Знову ж таки, враховуючи, ковід, повномасштабне вторгнення, дана тенденція може

Таблиця 1

**Динаміка інвестицій в Україну за період 2017–2022 років, млн. дол. США**

| Рік               |                 | 2017  | 2018   | 2019   | 2020    | 2021    | 2022     |
|-------------------|-----------------|-------|--------|--------|---------|---------|----------|
| Обсяги інвестицій |                 | 3 692 | 4 455  | 5 860  | -868    | 6 687   | 190      |
| Сальдо            | в млн. дол. США | -118  | +763   | +1 405 | -6 728  | +7 555  | -6 497   |
|                   | в %             | -3,2% | +17,1% | +24,0% | -775,1% | +113,0% | -3419,5% |

Джерело: розроблено автором на основі [5]



**Рис. 1. Динаміка закордонних інвестицій до України за період 2017–2022 років та прогноз на 2023 рік, млн. дол. США**

Джерело: розроблено автором на основі [5]

цілком змінитися, що в тому числі залежить і від правильного формування стратегія залучення іноземного капіталу в національну економіку.

Для визначення перспективних галузей на сьогоднішній день варто зауважити, що до 2022 року основними напрямками інвестицій до України були: промисловість – 40%, оптова та роздрібна торгівля – 17%, операції з нерухомим майном – 15%, фінансова та страхова діяльність – 11%, ІТ сфера – 9%, професійна та науково-дослідна діяльність – 8% (рис. 2).

В умовах війни тенденція до залучення іноземного капіталу різко змінилася, а розподіл за основними галузями економіки є зовсім іншим враховуючи війну в Україні та підвищені ризики у певних видів діяльності. Варто зауважити, що галузями економіки, що максимально постраждали від військових дій у абсолютному показнику та мінімізували інвестиції в країну є: металургія та важка промисловість, що займали максимальну частку у ВВП України та експортних операціях, а інвестиції до війни в 2022 році в дану галузь становили – 40% [8].

Підприємства металургійної галузі мають серйозну залежність від території, де вони розташовані. Більшість із них розташовані на південно-східних територіях, які, на момент, тимчасово окуповані та припинили свою діяльність. Крім того, експорт здійснювався

великою мірою морськими шляхами, які в даний час є ускладненими.

Відповідно до даних таблиці 2 визначимо стан роботи основних підприємств металургійної промисловості України станом на початок 2023 року.

На сьогоднішній день для інвестора важливим питанням залишається це гарантія збереження інвестицій у воєнний та повоєнний час. Саме цей фактор є одним із найбільших стримувальних факторів, тому на сьогоднішній день уряд України та міжнародні організації працюють над мінімізацією ймовірних фінансових та інвестиційних ризиків.

Першочерговим завданням над яким працюють в напрямку залучення та збереження інвестицій – є страхування ризиків міжнародними організаціями, які мають таку практику та раніше здійснювали свою діяльність в рамках збереження інвестицій в країнах, де відбуваються бойові дії. Однією з таких організацій є Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA), яке входить до групи Світового банку. MIGA вже раніше реалізувало проекти у країнах, де велася бойова терористична діяльність. І хоча в Україні ситуація складніша, досвід, накопичений агенцією, можна застосувати.

Іншим можливим інструментом є гарантії держав-партнерів бізнесу, який інвестуватиме в Україну. На практиці для України цей шлях є

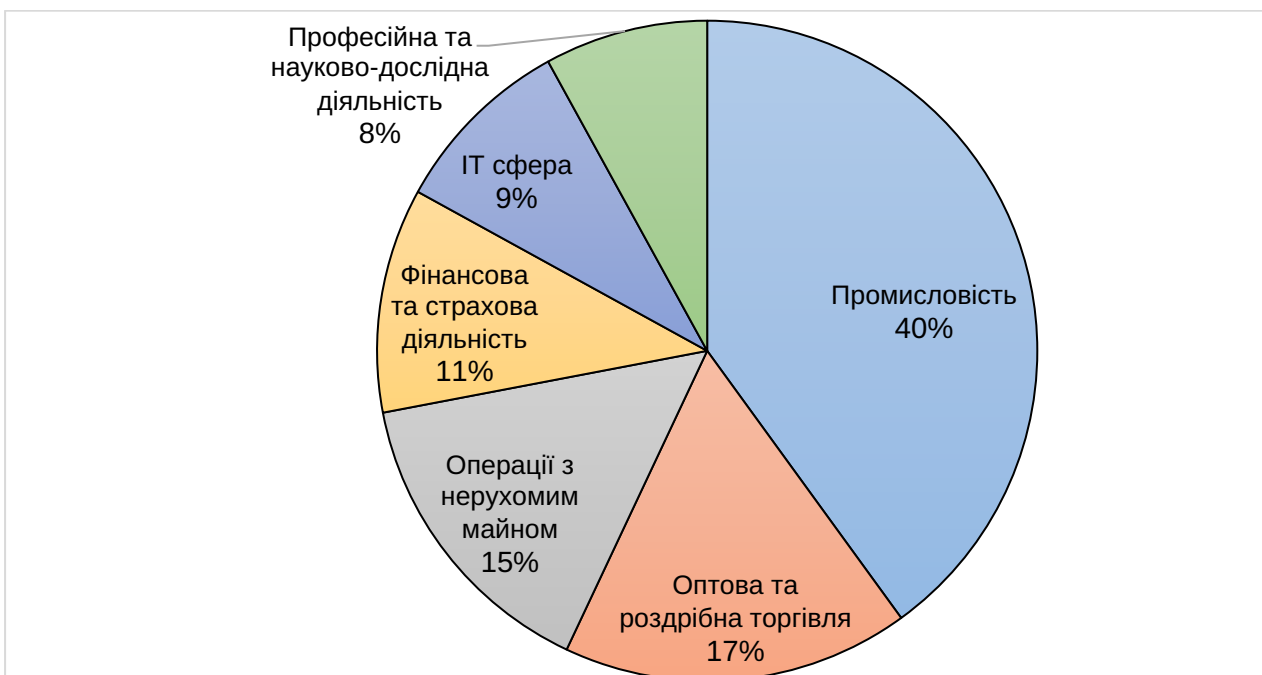


Рис. 2. Структура іноземних інвестицій в Україну за галузями економіки на початок 2022 року

Джерело: розроблено автором на основі [5]

Таблиця 2

**Стан роботи найбільших заводів металургійної промисловості  
станом на січень 2023 року**

| № з/п | Підприємство                          | Стан роботи   |
|-------|---------------------------------------|---|
| 1     | «Метінвест»                           | У режимі гарячої консервації, мають пошкодження   |
| 2     | «Запоріжсталь»                        |   |
| 3     | «Запоріжжкокс»                        |   |
| 4     | «Азовсталь»                           | Почали призупиняти і консервувати завод з 24 лютого, наразі суттєво ушкоджений, під окупацією |
| 5     | «Запоріжвогнетрив»                    | У режимі тимчасової консервації технологічного обладнання                                     |
| 6     | Авдіївський коксохімічний завод       | У режимі часткової консервації у зв'язку з обстрілами   |
| 7     | «Криворіжсталь»                       | Частково відновлено роботу після призупинення, ведуть пошуки нових логістичних каналів        |
| 8     | Харцизький трубний завод              |   |
| 9     | «Дніпроспецсталь»                     |   |
| 10    | Дніпропетровський металургійний завод | Робота була призупинена з початку війни, але відновлено на початку травня                     |
| 11    | Алчевський металургійний комбінат     | Працювали, проте ще до війни 2022 року мали значні проблеми з відвантаженням продукції        |
| 12    | Єнакіївський металургійний завод      |   |
| 13    | Макіївський металургійний комбінат    | Робота тимчасово припинена  |

*Джерело: розроблено автором на основі [8]*

найбільш прийнятним, тому що знімає більшу частину страхів та застережень від потенційних інвесторів.

Гарантії принаймні з боку країн G7 слугуватимуть якісним показником для світового товариства, котре до початку повномасштабного вторгнення працювали чи інвестували в основні та прибуткові галузі економічного життя України. Заарештовані російські активи можна використати для покриття частини цих гарантій.

При цьому важливо розробити конкретний механізм практичного застосування на випадок, якщо якийсь із бізнесів зазнає збитків внаслідок російської агресії [4].

Для інвестора в першу чергу цікаві галузі, які створюють високу додану вартість та продукція яких може бути конкурентоспроможною на світових ринках. Україна визначила галузі, які мають значний інвестиційний потенціал, серед яких:

1) оборонно-промисловий комплекс (\$43 млрд. інвестиційного потенціалу), передбачає захист держави та гарантію безпеки країни. Крім цього, розвиток оборонно-промислового комплексу дозволить зміцнити експортний потенціал країни в цілому;

2) металургія та металообробка (\$26 млрд інвестиційного потенціалу). Україна має досвід високотехнологічних металургійних процесів та повного циклу виробництва ряду металів, як от титану та титановмісної продукції, що надає можливість зберегти свою нішу на ринку металургії [8];

3) енергетика (\$177 млрд інвестиційного потенціалу). Передбачається, що Україна може виробляти сотні гігават зеленої електроенергії та мільйони тонн водню, що може бути альтернативою для Європи на протигагу інвестицій в російську енергетику та промисловість;

4) природні ресурси (інвестиційний потенціал – \$5,6 млрд). Україна багата на корисні копалини у високій концентрації і в безпосередній близькості родовищ, крім цього наявні значні запаси вугілля, залізняка, природного газу, марганцю, нафти тощо;

5) агропромисловий комплекс (\$34 млрд. інвестиційного потенціалу). Україна віддавна вважається житницею Європи, але збільшуючи переробні потужності, розвиваючи галузі з високою доданою вартістю, є всі шанси зайняти міцніші позиції і у світовому рейтингу;



6) логістика та інфраструктура (\$123 млрд інвестиційного потенціалу). Географічне становище України робить її важливим транзитним коридором для торгівлі, варто зауважити, що в Україні існує розгалужена мережа залізниць та автомобільних доріг, морських та річкових портів, аеропортів [8];

7) деревообробка та виробництво меблів (інвестиційний потенціал \$5 млрд). Україна може суттєво наростити свої позиції в цій галузі, адже в країні є ресурсна база та зручна логістика з доставки готової продукції до країн Європи та морським транспортом до інших країн світу;

8) фармацевтика (\$19 млрд. інвестиційного потенціалу). Ця галузь є одним із лідерів з інвестицій, українські фармацевтичні компанії уже відповідають міжнародним стандартам, як і більша частина виробничих потужностей – Good Manufacturing Practice (GMP).

9) інноваційні технології (\$11 млрд. інвестиційного потенціалу). Україна посідає 4-те місце у світі за обсягом фінансових транзакцій з використанням мобільних пристроїв, за кількістю користувачів криптовалюти, за розробкою програмного забезпечення та мобільних додатків. Варто зауважити, що Україна посідає перше місце серед країн Центральної та Східної Європи за обсягами наукових досліджень та ІТ-аутсорсингу.

Найменше втрат від війни зазнав ІТ-сектор – що зберіг 90% контрактних обсягів, тобто успішно адаптувався до надзвичайно складних умов, а все через високий рівень мобільності та мінімальну прив'язаність до місця роботи. Інвестиції в ІТ сферу дозволяють перейти від ІТ-аутсорсингу до розробки продуктів, це підвищить рівень капіталізації, зробить сектор інформаційних технологій більш конкурентоспроможним на світових ринках.

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** Таким чином, основні результати дослідження полягають в наступному:

1) за результатами дослідження можна побачити досить позитивну динаміку до нарощення рівня інвестицій в період з 2017 по

2019 рік включно, що вказує на зростання привабливості України для іноземних інвесторів, при цьому в 2020 року відбулося різке скорочення інвестицій до країни, що спричинено світовою пандемією COVID-19, наступний 2021 рік є роком відродження та накопичення іноземних інвестицій до України, в 2022 році через військові дії максимально скоротився обсяг інвестицій до України та довіра зовнішніх партнерів через досить не стабільну ситуацію в країні;

2) варто зауважити, що до 2022 року основними напрямками інвестицій до України були наступні галузі: промисловість, оптова та роздрібна торгівля, операції з нерухомим майном, фінансова та страхова діяльність, ІТ-сектор, професійна та науково-дослідна діяльність, а після повномасштабного вторгнення відбулися певні зміни та скорочення в інвестиційному потенціалі галузей економіки, так ІТ сфера зазнала найменших збитків, через високу мобільність працівників даної сфери, при цьому металургія є галуззю, що зазнала максимального збитку та скорочення інвестицій в умовах війни, в першу чергу через розташування даних заводів на окупованих територіях країни чи постійно знаходяться під обстрілами, що стримує потік інвестицій до даної галузі економіки;

3) стимулювання залучення інвестицій в економіку України, забезпечення ефективного використання державного майна, вирішення питань відновлення об'єктів інфраструктури та підвищення якості послуг, що надаються споживачам, а також підвищення рівня соціальної захищеності населення наразі є основною метою реалізації інвестиційних потоків в Україні;

4) найважливішим питанням на сьогодні є гарантія збереження інвестицій у воєнний та повоєнний час. Першочерговим завданням в напрямку залучення та збереження інвестицій – є страхування ризиків міжнародними організаціями, які мають таку практику та раніше здійснювали свою діяльність в рамках збереження інвестицій в країнах, де відбуваються бойові дії.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр>.
2. Вініченко, І. І., Самілик, Т. М., Олексюк, В. О. (2021). Бізнес-процеси в теорії інвестиційної діяльності підприємств. *Агросвіт*. № 18, 22–27. URL: [http://www.agrosvit.info/pdf/18\\_2021/4.pdf](http://www.agrosvit.info/pdf/18_2021/4.pdf).
3. Гук, О. В., Мохонько, Г. А., Шендерівська, Л. П. (2021). Тенденції інвестування в Україні. *Економіка та суспільство*. № 29. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/577>.

4. Караван, Н. А. (2019). Класифікація інвестицій та обґрунтування вибору критеріїв їх ефективності. *Інвестиції: практика та досвід*. № 1, 13–17.
5. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi>.
6. Удосконалення статистики прямих іноземних інвестицій (ПІІ): передавання Національному банку функції публікації даних та врахування реінвестованих доходів реального сектору. (2020). Департамент статистики та звітності. Київ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/JWsfbiduZsXxMfa>.
7. Хмелюк, А. В., Гук, О. В. (2021) Перспективи використання альтернативної енергетики: тенденції інвестування в Україні. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: зб. тез доп. II Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Політехніка*, 242–243. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/download/231813/230740>.
8. Шендерівська, Л. П., Гук, О. В., Мохонько, Г. А. (2022). Трансформація бізнес-моделей в умовах війни та пандемії. *Економічний простір*. № 179, 79–85. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/179-12>.
9. Boikivska, G., Mokhonko, G., Andrushkiv, R., Lytvynova, L., Guk, O. (2022). Modern Technologies of Personnel Management in the Conditions of Digital Economy Development. Vol. 22. No. 2. 283–289. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.2.35>
10. Koreniuk, P., Kopyl, O. (2018). Conceptual approaches and methods for determining the investment attractiveness of the national economy. *Economic journal of Lesia Ukrainka Eastern European National University*. T. 14, № 2, 56–62.
11. Painter, G. (2022). Innovation in Investment Management. *The Investment Association*.
12. Shenderivska, L., Lazorenko, T., Butkevych, O., Khomenko, A., Shprudko, N. (2022). Information Support for Economic Growth and Security under the Influence of COVID-19. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. Vol. 22. No. 1, 206-212.

## REFERENCES:

1. Zakon Ukrainy «Pro rezhum inizemnogo investuvannia» vid 19.03.1996 № 93/96-BP. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-bp> [in Ukrainian].
2. Vinichenko I. I., Samilyk T. M., Oleksyuk V. O. (2021). Biznes-procesi v teorii investuciinoi dialnosti pidpriemstva. *Agrosvit*. № 18, 22–27. URL: [http://www.agrosvit.info/pdf/18\\_2021/4.pdf](http://www.agrosvit.info/pdf/18_2021/4.pdf) [in Ukrainian].
3. Huk O. V., Mohonko G. A., Shenderivska L. P. (2021). Tendencii investuvannya v Ukraini. *Ekonomika ta suspiilstvo*. № 29. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/577> [in Ukrainian].
4. Karavan N. A. (2019). Klasifikacia investicii ta obgruntuvanna vybory kruteriiv ix efektuvnosti. *Investicii: prak-tuka ta dosvid*. № 1, 13–17 [in Ukrainian].
5. Oficiinii sait Ministerstva Finansiv Ukraini. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi> [in Ukrainian].
6. Ydoskonalennja statustuki pramih inozemnix investicii. Departament statystyki ta zvitnosti. (2020). Kyiv. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/JWsfbiduZsXxMfa> [in Ukrainian].
7. Khmeliuk A. V., Huk O. V. (2021) Perspektivu vukoristanna alternatuvnoi energetyki: tendencii investuvanna v Ukraini. *Biznes, innovacii, menedgment: problem ta perspektivu*. Kyiv: KPI im. Igora Sikorskogo. Politehnika, 242–243. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/download/231813/230740> [in Ukrainian].
8. Shenderivska L. P., Huk O. V., Mohonko G. A. (2022). Transformacia biznes-modeley v umovah vijnu ta pandemii. *Ekonomicnij prostir*, № 179, 79–85. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/179-12> [in Ukrainian].
9. Boikivska, G., Mokhonko, G., Andrushkiv, R., Lytvynova, L., Guk, O. (2022). Modern Technologies of Personnel Management in the Conditions of Digital Economy Development. Vol. 22. No. 2, 283–289. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.2.35> [in Ukrainian].
10. Koreniuk, P., Kopyl O. (2018). Conceptual approaches and methods for determining the investment attractiveness of the national economy. *Economic journal of Lesia Ukrainka Eastern European National University*. T. 14, № 2, 56–62.
11. Painter, G. (2022). Innovation in Investment Management. *The Investment Association*. 2022. URL: <https://www.theia.org/media/savingmatters/innovation-investment-management>
12. Shenderivska, L., Lazorenko, T., Butkevych, O., Khomenko, A., Shprudko, N. (2022). Information Support for Economic Growth and Security under the Influence of COVID-19. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, Vol. 22 No. 1, 206–212 [in Ukrainian].